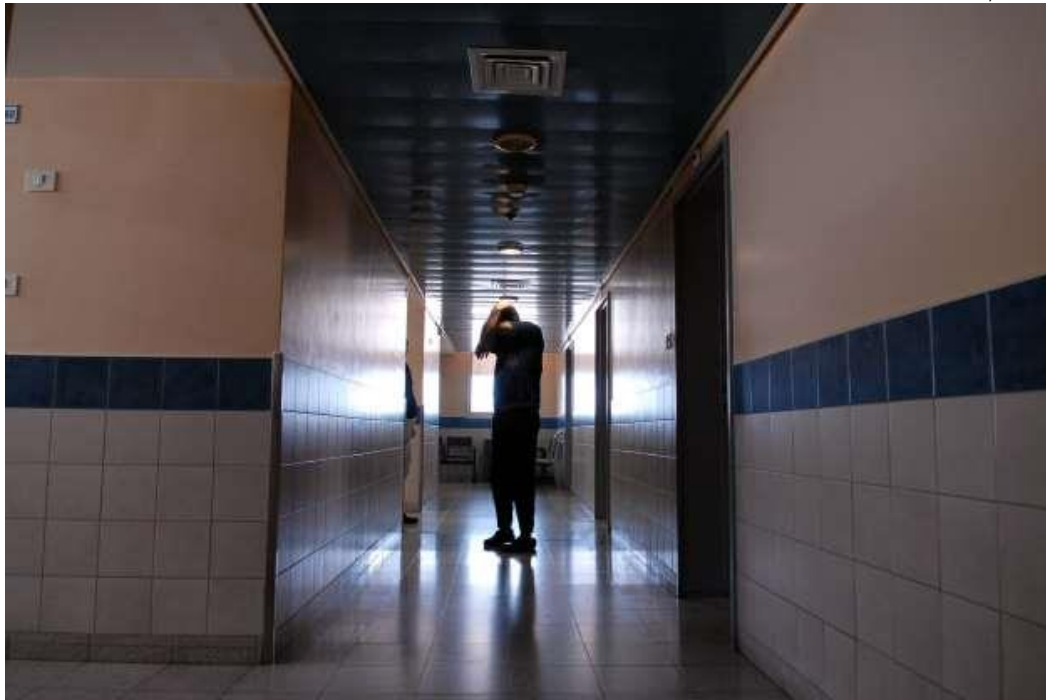

כמחצית מהפסיכולוגים מעריכים כי הרפורמה בבריאות הנפש פגעה באיכות הטיפולם

אור קשתי

05/10/2020

סופק על ידי הארץ מרכז לבריאות הנפש בטירת כרמל צילום: דורון גולן/גיני ©

כמחצית הפסיכולוגים והעובדים הסוציאליים מעריכים כי איכות הטיפול בבריאות הנפש ירדה בהשוואה למצב שלפני הרפורמה בתחום. כשליש מהפסיכיאטרים, כ-40% מהפסיכולוגים וכמחצית מהעובדים הסוציאליים אף מציינים כי חלה עלייה במספר המקרים של טיפול לא מתאים או לא מספיק. כך עולה מסקר עמדות רחב שפורסם לאחרונה, המטיל ספק בטענת משרד הבריאות בדבר הצלחת הרפורמה. "יש הרפורמה לא הביאה לשיפור". עוד כברת דרך עד שיושגו מטרות הרפורמה במלואן", קובע הסקר הטיפול ונגישותו עבור המטופלים", אומרת ירדן מנדלסון, מראשי מטה המאבק למען פסיכולוגיה ציבורית. מנגד אומרים במשרד הבריאות כי הרפורמה הביאה לעלייה במספר האנשים הזוכים לטיפול.

הסקר, שעשה מכון המחקר ברוקדייל במימון משרד הבריאות, ביקש לבדוק את עמדותיהם של שנכנסה לתוקף באמצע, פסיכיאטרים, פסיכולוגים ועובדים סוציאליים ביחס [לרפורמה בבריאות הנפש](#) 2015, לאחר שנים רבות של דיונים ודחיות. במסגרתה עברה האחראיות על אספקת שירותי בריאות הנפש מהמדינה אל קופות החולים. ליישום הרפורמה נלווה ויכוח ציבורי קשה: המתנגדים הזהירו מפגיעה ממשית באיכות הטיפול במתמודדים עם בעיות נפשיות, התומכים הבליטו את ההשקעה שהובטחה בתחום. הסקר הועבר במהלך 2018 בקרב 2,075 אנשי מקצוע, ומשקף את המצב שלפני הקורונה. ממצאי הסקר האחרון הושו לסקר מקביל שנעשה ב-2012. פרק מרכזי מתייחס לעומס ולאיכות הטיפול. מתברר כי שיעור העובדים הסוציאליים שדיווחו כי הם נדרשים להתחשב בשיקולים כלכליים בבחירת

תוכנית הטיפול זינק מ-27% ל-48%, וכי בשלוש הקבוצות נמצאה עלייה בשיעור אלה שציינו כי מוטל עליהם עומס עבודה רב מדי — עד לכ-70% בקרב העובדים הסוציאליים והפסיכיאטרים.

עוד נמצא כי שיעור גבוה מקרב שלוש הקבוצות של אנשי המקצוע העריכו כי לאחר הרפורמה חלה עלייה בעיסוק בבירוקרטיה (84%, 73% ו-70% בקרב העובדים הסוציאליים, הפסיכולוגים והפסיכיאטרים, בהתאמה), בפיקוח על אבחנות ותוכניות טיפול ובהתערבות בשיקול הדעת של המטפלים מצד גורמים במקביל, חלה ירידה בזמן המוקדש להתייעצויות וישיבות צוות. 55% מהפסיכולוגים. שאינם טיפוליים שעיקר עבודתם במגזר הציבורי דיווחו כי איכות הטיפול הניתן לאחר הרפורמה נמוכה יותר.

סופק על ידי הארץ המחלקה הפסיכיאטרית בבית החולים איכילוב, ב-2016 צילום: דודו בכר ©

על אף הביקורת על הרפורמה, לא נמצאו הבדלים של ממש בדיווח של אנשי המקצוע על הזמן המוקדש למשימות השונות, ממוצע מספר המגעים ליום או אורכי המפגשים, בין שני הסקרים. "נראה שיש פער בין המתרחש בפועל, בעיקר במגזר הציבורי, לבין התפיסות את המתרחש, המציירות תמונה של שינויים השאלה. משמעותיים יותר", נכתב על כך בדו"ח. "תמהיל העבודה לפני הרפורמה ואחריה לא השתנה החשובה יותר היא מה איכות השירות הניתן כיום", אומרת בתגובה מנדלסון.

עוד מתברר כי בשש השנים שחלפו בין שני הסקרים חלה ירידה בשיעור הפסיכולוגים שעיקר עבודתם במגזר הציבורי (מ-42% ל-36%) ונרשמה עלייה מובהקת בשיעור המועסקים בהיקף של חצי משרה או פסיכולוג קליני וחבר בפורום הארגונים למען, פחות (מ-44% ל-55%). לדברי ד"ר שי איתמר הפסיכולוגיה הציבורית, "העלייה בעומס העבודה והפגיעה ביכולת שלנו לעבוד כפי שאנחנו חושבים". לנכון, הופכים את השירות הציבורי לפחות אטרקטיבי.

סופק על ידי הארץ המחלקה הפסיכיאטרית בבית החולים איכילוב, ב-2016 צילום: דודו בכר © הרפורמה לא הביאה לשיפור הטיפול הנפשי ונגישותו", אומרת ירדן מנדלסון מראשי המאבק

לא רק שלא: לדברי מנדלסון, ממצאי המחקר "מאששים את מה שאנו מתריעים מפניו בשנים האחרונות נרשם שיפור בטיפול, אלא שהרפורמה גם הביאה לנטישה של פסיכולוגיות ופסיכולוגים מעולים מהשירות הציבורי. אם איכות הטיפול לא עלתה וזמני ההמתנה לטיפול לא התקצרו — לאן נעלמו מיליארדי השקלים שנטען כי הושקעו ברפורמה?" לדברי פרופ' משה קוטלר מאוניברסיטת תל אביב, בעבר ממובילי הרפורמה שאף ניהל בתי חולים פסיכיאטריים, יש לקיים מחקר שיתמקד ב"שמיעת המטופלים מכל שכבות האוכלוסייה ויבחן כמה מהתקציבים שהועמדו לרשות קופות החולים נותבו באמת לטובת שירותי בריאות הנפש. היום כבר ברור מחיר ההרעבה השיטתית של שירותי הרפואה במשך השנים, ואנו יודעים כי בריאות הנפש נמצאת בתחתית סדר העדיפויות. המגפה תתבע מהמדינה השקעה המחיר הנפשי שתגבה הקורונה עלול להיות כבד מאוד, בדומה לזה של מלחמת. עצומה, גם בתחום הזה "יום הכיפורים

הצטרפו למעגל מקבלי הטיפול הנפשי "ממשרד הבריאות נמסר בתגובה כי מאז תחילת הרפורמה ב-2015 הציבורי מעל 40 אלף אנשים בשנה, שקודם לכן לא קיבלו טיפול כלל או שקיבלו אותו במערכת הפרטית, תוך הוצאה כספית משמעותית". עוד נמסר כי "שולבו שיטות עבודה חדשות, על מנת לאפשר למרב "המטופלים לקבל טיפול נפשי איכותי ציבורי